

6D070700 «Тау-кен ісі» мамандығы бойынша PhD философия докторы ғылыми дәрежесін алу үшін ұсынылған «Құсмұрын карьері жағдайларының тұрақтылығына бұрғылау-жару жұмыстарының әсерін зерттеу» тақырыбында Хусан Болатханның докторлық диссертациясына
ІШКІР

Диссертациялық жұмыс таукен өндірісіндегі өзекті мәселелердің бірі – кеншоғырларды ашық тәсілмен өндіру технологияларының тиімділігін арттыру және оның оңтайлы параметрлерін анықтау болып табылады. Ізденуші тақырып бойынша әдебиет көздерін, тау-кен жұмыстарын ашық тәсілмен жүргізу кезінде карьердің борттарының орнықтылығына әсер ететін факторларды, оның ішінде бұрғылау-жару жұмыстарының бортты құрап тұрған таужыныстар массивіне ықпалын бағалайтын белгілі әдістеріге сараптау мен талдау жасап, натуралық жағдайларда зерттеулер жүргізді.

Еңбекте карьердің борттарындағы сілемдегі таужыныстардың пішіндену-кернеулену күйі мен ондағы жүретін физикалық құбылыстарды, таужыныстардың физика-механикалық қасиеттерін өңдеудің негізінде заманауи модельдеу әдістерін пайдаланып қарастырған.

Сейсмикалық қауіптілік дәрежесін негізделген бағалау жарылыс көлемін, әсіресе карьердің шекті контуры жағдайында, ұзақ уақыт қалдырылған карьердің борттындағы қирау қарқындылығын барынша азайту қажет болған кезде инженерлік тұрғыдан сауатты басқаруға мүмкіндік береді. Жалпы жағдайда жарылыстың сейсмикалық әсерінің қарқындылығы пайда болатын кернеу толқынының параметрлерімен анықталады. Бұл толқынның пайда болуын білу бірқатар практикалық мәселелерді шешуге, атап айтқанда, массивтің сейсмикалық коэффициентінің шамасын, яғни оның толқындық жүктемелерді беру қабілетін бағалауға мүмкіндік береді.

Жұмыстың негізделгендігі, сейсмикалық коэффициент шамасының таужыныстардың сынғыштық коэффициенті деп аталатын негізгі беріктік қасиеттерінің мәндерінің қатынасына тәуелділігі анықтағалғандығында. Сонымен қатар бұрғылау-жару жұмыстарының карьердің контурға жақын

